

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Karla Šimky a soudců Evy Šonkové a Tomáše Kocourka v právní věci žalobkyně: **K. D.**, zastoupená Mgr. Janem Boučkem, advokátem se sídlem Opatovická 1659/4, Praha 1, proti žalovanému: **Policie České republiky, Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy**, se sídlem Bartolomějská 14, Praha 1, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. 2. 2022, č. j. 9 A 5/2020-135,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. 2. 2022, č. j. 9 A 5/2020-135, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Svou kasační stížností brojí žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) proti usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) ze dne 23. 2. 2022, č. j. 9 A 5/2020-135 (dále jen „napadené usnesení“), jímž tento podle § 46 odst. 2 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), ve spojení s § 85 téhož zákona odmítl její žalobu, kterou se domáhala ochrany před nezákonným zásahem žalovaného. Zásah měl spočívat v tom, že dne 11. 11. 2019 při výslechu v budově Obvodního ředitelství Policie Praha I byla proti své vůli vyfotografována, byly jí odebrány otisky prstů a proveden bukalní stěr ke zjištění profilu DNA, přičemž žádný z těchto úkonů neměl vztah k údajnému trestnému činu. Stěžovatelka tvrdila, že tyto úkony Policie České republiky (dále též PČR) zasáhly do její osobní sféry, byly provedeny bez materiálního důvodu, jen za účelem jejího ponížení. Požadovala jednak, aby soud určil, že zásah žalovaného, jenž spočíval v pořízení obrazových záznamů, snímání daktyloskopických otisků a odebrání biologického vzorku stěžovatelky umožňujícího získání informací o jejím genetickém vybavení – provedení bukalního stěru (odebrání vzorku DNA), je nezákonný. Dále požadovala, aby soud žalovanému zakázal

pokračovat v porušování jejích práv a přikázal mu, aby zlikvidoval všechny její obrazové záznamy, daktyloskopické otisky a biologické vzorky umožňující získání informací o jejím genetickém vybavení.

[2] Městský soud v napadeném usnesení dospěl především k závěru, že zásah tvrzený stěžovatelkou, tzn. jak pořízení záznamů o osobních údajích, tak jejich uchovávání, představuje věcně a časově jeden trvajících celek – zpracování osobních údajů. Stěžovatelka pak podle městského soudu podala zásahovou žalobu, aniž se o nápravu jí tvrzeného nezákonného stavu pokoušela jiným právním prostředkem ochrany ve smyslu § 85 s. ř. s. Jím v projednávané věci bylo podání žádosti podle § 29 zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů (dále jen „zákon o zpracování osobních údajů“). Postup podle tohoto ustanovení (tzn. podání žádosti subjektu údajů o výmaz osobních údajů u spravujícího orgánu) se přitom uplatní obecně pro veškeré osobní údaje, s nimiž spravující orgány nakládají. Vyřízení žádosti se děje rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s., které lze napadnout žalobou proti rozhodnutí správního orgánu (srov. rozsudek NSS ze dne 9. 8. 2018, č. j. 9 Azs 49/2018-50).

[3] Městský soud pojal úkony pořízení záznamů o osobních údajích i uchovávání těchto údajů jako jeden trvajících celek. Stěžovatelka nepožadovala toliko deklaraci nezákonnosti zásahu, ale domáhala se též nápravy jí tvrzeného trvajících zásahu, avšak nevyčerpala právní prostředky ochrany nebo nápravy, které jí právní řád nabízí. Proto dospěl městský soud k závěru, že podaná žaloba je podle § 85 s. ř. s. nepřijatelná, a podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. ji usnesením odmítl.

II. Kasační stížnost žalobkyně a vyjádření žalovaného

[4] Stěžovatelka podala proti napadenému usnesení kasační stížnost opřenu o § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tedy z důvodu nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí žaloby na ochranu před nezákonným zásahem založené na nesprávném posouzení rozhodné právní otázky.

[5] Podle stěžovatelky byl předmětem žaloby především návrh, aby soud určil nezákonnost jednorázového a již ukončeného zásahu PČR ze dne 11. 11. 2019. Dva zbývající žalobní návrhy byly akcesorické, směřující k zákazu opakování a k odstranění přetrvávajících následků zásahů.

[6] Podle stěžovatelky žalovaný odmítá vzít na vědomí nezákonnost všech úkonů provedených v průběhu jejího trestního stíhání, jež bylo pravomocně zastaveno. Z usnesení městského soudu ze dne 20. 5. 2020, sp. zn. 44 To 102/2020, o zastavení trestního stíhání plyne, že bylo vedeno nezákonně a „nemělo být vůbec zahajováno“. Stěžovatelka upozorňuje na nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 590/08 ze dne 17. 6. 2008, podle něhož je vždy třeba „využití procesních institutů zvažovat z pohledu proporcionality zásahu do základních práv obviněného“, a dále na rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ve věci S. a Marper proti Spojenému království ze dne 4. 12. 2008, stížnost č. 30562/04, podle kterého došlo k porušení čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) právě z důvodu uchovávání otisků prstů, buněčných vzorků a profilů DNA podezřelým osobám, které byly zproštěny obvinění. Odkazuje také na rozsudek

pokračování

Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2013, sp. zn. 30 Cdo 2778/2011, podle něhož představuje provedení bukalního stěru zásah do soukromí chráněného čl. 8 odst. 1 Úmluvy a také čl. 7 odst. 1 a čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

[7] Stěžovatelka usiluje o ochranu svého práva na soukromí přímo před správními soudy, protože rozhodnutí soudu určující nezákonnost zásahu bude významné pro rozhodnutí soudu v souběžně probíhajícím občanském soudním řízení, ve kterém se domáhá nároku na přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle § 31a zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

[8] Stěžovatelka také poukazuje na nález Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2022, sp. zn. Pl. ÚS 7/18, podle kterého může být postup policie spočívající v předvolání osoby k provedení identifikačních úkonů přezkoumán ve správním soudnictví co do zákonem stanovených náležitostí a odůvodnění potřeby předvolání k provedení identifikačních úkonů v konkrétní věci z hlediska proporcionality potenciálního zásahu do práv předvolané osoby na její nedotknutelnost a na informační sebeurčení, zaručených čl. 7 odst. 1 a čl. 10 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

[9] Míní, že k ochraně svých práv potřebuje rychlý prostředek, který jí umožní bránit se před nezákonným zásahem „tady a teď“. Za něj má právě žalobu proti nezákonnému zásahu. Naopak postup podle § 29 (resp. § 30) zákona o zpracování osobních údajů efektivní ochranu neposkytuje.

[10] Podle žalovaného zásah, tedy žalobou napadený postup vůči stěžovatce, nelze považovat za nezákonný. V její věci jde o zcela legitimní a legální postup podle § 65 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, (dále jen „zákon o policii“). Z hlediska intenzity zásahu do jejích práv je ospravedlnitelný a přiměřený vzhledem k cíli, jímž je ochrana bezpečnosti a zajištění veřejného pořádku. Jelikož nezákonným nakládáním s osobními údaji může dojít k citelnému zásahu do soukromého života jednotlivce a do jeho ústavně zaručených práv, věnuje žalovaný otázce shromažďování a zpracovávání osobních údajů v současné době velkou pozornost.

[11] Postup podle § 65 zákona o policii je odlišný od provedení identifikačních úkonů podle § 114 trestního řádu, jímž je jednoznačně stanoven účel využití získaných osobních údajů pro potřeby vyšetřování konkrétního trestného činu (zajištění důkazu). Aplikace § 65 zákona o policii nemá vztah pouze ke konkrétnímu trestnímu řízení, ale obecně k plnění úkolů žalované za účelem budoucí identifikace osoby. K využití tohoto ustanovení jsou stanoveny zákonné limity a kritéria jeho aplikace.

[12] Žalovaný také rozporuje vyjádření stěžovatelky, „že trestní stíhání žalobkyně již bylo pravomocně zastaveno a z usnesení Městského soudu v Praze sp. zn. 44 To 102/2020 ze dne 20. 5. 2020 o jeho zastavení vyplývá, že bylo vedeno nezákonně a nemělo být vůbec zahajováno“. Podle odvolacího soudu stěžovatelka skutek spáchala, ale její trestní stíhání bylo zastaveno. Dále žalovaný popisuje, jak posuzoval přiměřenost pořízení předmětných osobních údajů ve vztahu k zásahu do práv stěžovatelky.

[13] Žalovaný se navíc v nynější věci necítí být pasivně legitimován a není subjektem, vůči kterému by se mohla stěžovatelka domáhat zlikvidování všech svých obrazových záznamů daktyloskopických otisků, biologických vzorků umožňujících získání informací o genetickém vybavení z bukalního stěru (odebrání vzorku DNA), jakož i profilu DNA stěžovatelky z těchto odběrů získaného, neboť těmito údaji nedisponuje krajské a tím méně obvodní ředitelství policie.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[14] Kasační stížnost směřuje proti usnesení o odmítnutí žaloby a napadá jeho zákonnost. Opírá se tedy (a jinak ani podle zákona nemůže) o stížní důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Spornou právní otázkou je, zda jednání žalovaného, proti němuž stěžovatelka brojila zásahovou žalobou, bylo takové povahy, že proti němu měla uplatnit nejprve jiný právní prostředek ochrany či nápravy podle § 85 s. ř. s. v rámci systému veřejné správy, konkrétně podání žádosti podle § 29 zákona o zpracování osobních údajů. Ve věci žádosti by pak bylo vydáno rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s., které by bylo možno napadnout žalobou proti rozhodnutí správního orgánu.

Obecně k soudní ochraně před identifikačními úkony podle zákona o policii

[15] K procesnímu režimu ochrany proti identifikačním úkonům podle § 65 zákona o policii se nedávno komplexně vyslovil NSS v rozsudku ze dne 15. 3. 2026, č. j. 7 As 172/2022-198, zejména v bodech 54 až 57, v němž rozlišil tři základní typy situací (zvýraznění provedl nyní druhý senát):

„[54] Provedením identifikačních úkonů dle § 65 odst. 1 zákona o policii policie získává osobní údaje dotčené osoby, a to včetně údajů citlivých, resp. zvláštních kategorií osobních údajů [srov. § 4 písm. b) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů ve znění účinném do 23. 4. 2019, § 66 odst. 6 zákona o zpracování osobních údajů, čl. 9 nařízení GDPR, čl. 10 směrnice 2016/680].

[55] Konkrétní druh soudní ochrany ve správním soudnictví v této oblasti závisí na tom, proti čemu dotčená osoba coby žalobce přesně brojí. Lze si přitom představit tři základní typové situace. Zaprvé se může domáhat soudní ochrany již proti předvolání či výzvě k podstoupení identifikačních úkonů dle § 65 zákona o policii. V takovém případě je soudní ochrana poskytována prostřednictvím zásahové žaloby (viz např. rozsudek NSS ze dne 19. 4. 2018, č. j. 3 As 335/2017-33, či nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 7/18, body 42, 45). Zadruhé může podaná žaloba směřovat proti samotnému provedení identifikačních úkonů. Také v tomto případě je soudní ochrana poskytována formou zásahové žaloby (viz např. rozsudek NSS ze dne 15. 12. 2025, č. j. 5 As 327/2022-48, č. 4726/2026 Sb. NSS). Zatřetí pak může žalobce brojit proti (trvajícím) uchovávaním získaných identifikačních údajů (soudní ochrana se samozřejmě týká i ostatních typů zpracování osobních údajů, v dané oblasti se však bude nejčastěji jednat právě o jejich uchovávaní). Zde však nachází uplatnění nikoli subsidiární zásahová žaloba, nýbrž primární žaloba proti rozhodnutí správního orgánu (k pořadí žalobních typů srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 16. 11. 2010, č. j. 7 As 3/2008-98, č. 2206/2011 Sb. NSS).

[56] Totiž, zatímco v prvních dvou případech nemá dotčená osoba proti úkonu orgánu policie na „správní“ úrovni žádný formální a zároveň efektivní prostředek nápravy a může se tedy za použití subsidiárního žalobního typu obrátit přímo na správní soud, ve třetím případě může

pokračování

požádat policii coby správce o **výmaz uchovávaných osobních údajů** [srov. § 83 odst. 2 písm. a), odst. 5 zákona o policii ve znění účinném do 23. 4. 2019, ve spojení s § 21 odst. 1 písm. b), odst. 5 zákona č. 101/2000 Sb. ve znění účinném do 23. 4. 2019, resp. nyní § 29 odst. 2, § 30 odst. 4 zákona o zpracování osobních údajů]. Z judikatury přitom plyne, že sdělení orgánu veřejné moci, kterým nebylo vyhověno žádosti o výmaz zpracovávaných osobních údajů (zde konkrétně jak písemná informace o vyřízení žádosti podle § 83 odst. 5 zákona o policii ve znění účinném do 23. 4. 2019, tak písemná informace o vyřízení žádosti podle § 30 odst. 4 zákona o zpracování osobních údajů), jsou rozhodnutími ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. (srov. např. rozsudky NSS ze dne 25. 6. 2014, č. j. 1 Aps 15/2013-33, č. 3088/2014 Sb. NSS, ze dne 7. 10. 2016, č. j. 8 As 37/2016-31, ze dne 9. 8. 2018, č. j. 9 Azs 49/2018-50, ze dne 18. 11. 2020, č. j. 4 Azs 246/2020-27, ze dne 28. 11. 2025, č. j. 5 As 111/2024-60; přímo ve vztahu k uchovávaní identifikačních údajů získaných dle § 65 odst. 1 zákona o policii viz rozsudky NSS ze dne 21. 11. 2025, č. j. 21 As 121/2025-36, či ze dne 18. 3. 2026, č. j. 2 As 24/2024-27). Prostředkem soudní ochrany je zde tudíž žaloba proti rozhodnutí správního orgánu, neboť přichází-li ve věci v úvahu využití tohoto žalobního typu, je (zápůrčí) zásahová žaloba nepřípustná. Žaloba proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 a násl. s. ř. s. má v systému správních žalob ústřední postavení, zásahová žaloba hraje roli pomocného prostředku ochrany a doplňku tam, kam ochrana podle § 65 a násl. s. ř. s. nedosáhne (usnesení rozšířeného senátu NSS č. j. 7 Aps 3/2008-98, body 17, 18). Dotčená osoba si tudíž nemůže zvolit, jaký žalobní typ by byl pro ni výhodnější a jaký nakonec využije (srov. např. rozsudek ze dne 4. 8. 2005, č. j. 2 Aps 3/2004-42, č. 720/2005 Sb. NSS). Hodlá-li právní cestou brojit proti trvajícím uchovávaním svých identifikačních údajů policií, musí nejprve požádat správní orgán o výmaz těchto osobních údajů a v případě nevyhovění může podat žalobu dle § 65 s. ř. s. proti příslušnému sdělení (rozhodnutí) správního orgánu.

[57] Oproti výše uvedenému členění ovšem představuje určitou výjimku, v níž se správní soud může zabývat uchovávaním identifikačních údajů i na základě zásahové žaloby, druhá ze shora popsanych typových situací. Má-li totiž zásahová žaloba směřující proti provedení identifikačních úkonů zápůrčí povahu, musí soud dle § 87 odst. 2 věta první s. ř. s. hodnotit nejen zákonnost samotného zásahu v užším smyslu, ale mimo jiné též jeho trvajících důsledky. Těmi je v dané situaci nepochybně právě uchovávaní získaných identifikačních údajů dotčené osoby správním orgánem, jedná-li se o týž správní orgán, který provedl identifikační úkony (srov. např. rozsudky NSS ze dne 17. 2. 2025, č. j. 5 As 200/2024-35, č. 4672/2025 Sb. NSS, a ze dne 31. 7. 2019, č. j. 10 As 355/2017-101, č. 3923/2019 Sb. NSS).“

[16] Nejvyšší správní soud zdůraznil, že v souvislosti s identifikačními úkony a uchovávaním takto získaných osobních údajů mohou být dány i některé další okolnosti mající vliv na způsob poskytování soudní ochrany v těchto případech. V rozsudku ze dne 24. 4. 2026, č. j. 5 As 163/2022-83, konkrétně v bodech 32-34, uvedl:

„[32] (...) v praxi může dojít k široké škále situací, v nichž příslušné správní orgány poruší práva subjektů údajů. Nejčastější budou patrně případy, kdy již **samotné identifikační úkony budou nezákonné**, což povede též k protiprávnímu uchovávaní takto získaných osobních údajů. Právě taková situace nastala podle žalobce i městského soudu v posuzované věci. Do práv subjektu údajů však bude nezákonně zasazeno i tehdy, když dojde k identifikačním úkonům v souladu se všemi právními předpisy i judikaturou, ovšem uchovávaní získaných osobních údajů **překročí dobu, po níž je jejich zpracování přiměřené (případně jsou tyto údaje uchovávány nezákonným způsobem)**. V takovém případě však nelze dovozovat, že bylo protiprávní již samotné původní provedení

identifikačních úkonů, ale protiprávnost vznikla až v důsledku následného pochybení správního orgánu, který vede příslušnou databázi.

[33] *Existuje však ještě třetí možnost, na niž je třeba při poskytování ochrany před nezákonným zpracováním osobních údajů pamatovat: může dojít k protiprávním identifikačním úkonům, avšak v mezidobí nastanou okolnosti, které způsobí, že další uchovávání takto (původně protiprávně) získaných osobních údajů již bude nezbytné. To může nastat např. tehdy, pokud po provedení identifikačních úkonů dojde k zahájení trestního stíhání pro závažnější úmyslný trestný čin, který by již v souladu s § 65 zákona o Policii ČR a příslušnou judikaturou uchovávání daných osobních údajů odůvodňoval. V takové situaci by postrádalo smysl již získané osobní údaje likvidovat a následně se je snažit získat znovu.*

[34] *Z výše uvedeného vyplývá, že úkony jednotlivých orgánů policie spočívající v prvotním provedení identifikačních úkonů a následné evidenci takto získaných osobních údajů není možné směřovat ani spojovat. Nezákonnost uchovávání osobních údajů nemusí bez dalšího znamenat nezákonnost původního provedení identifikačních úkonů a naopak. (...)“*

Žalobou napadené jednání policie vůči stěžovatelce

[17] Pro posouzení důvodnosti kasační stížnosti se tedy NSS zabýval nejprve otázkou, zda bylo možné posuzovat úkony pořízení záznamů o osobních údajích a následné uchovávání těchto osobních údajů jako jeden trvající zásah.

[18] Ten měl být podle městského soudu zahájen pořízením záznamů osobních údajů stěžovatelky, jejichž další zpracovávání představuje jen další fázi (potenciálně nezákonného) zásahu. Pokud by šlo o jediný zásah, bylo by možno přisvědčit městskému soudu, že dosud nebyly vyčerpány právní prostředky ochrany před nezákonným zásahem, protože stěžovatelka kdykoli mohla (a nadále kdykoli může) uplatnit žádost o výmaz osobních údajů podle § 29 zákona o zpracování osobních údajů.

[19] Stěžovatelka však již ve své žalobě výslovně brojí nejen proti zpracování osobních údajů spočívajícímu v jejich uchovávání, nýbrž i (a v kontextu žaloby především) proti samotnému pořízení záznamů osobních údajů. Úkony žalovaného spočívající v pořízení záznamů osobních údajů (odebrání podkladů pro získání identifikačních údajů o stěžovatelce, zjednodušeně tedy identifikační úkony) podle stěžovatelky nezákonně zasáhly do její osobní a právní sféry, jelikož byly provedeny bez materiálního důvodu, jen za účelem jejího ponížení.

[20] To, že stěžovatelka primárně brojí proti těmto úkonům žalovaného, vysvětluje v podané kasační stížnosti; tato skutečnost však vyplývá také ze specifikace žalovaného. Správcem národní databáze je sice Policejní prezidium PČR, za úkony pořízení záznamů osobních údajů je však odpovědný přímo útvar policie (§ 6 odst. 1 zákona o policii), který tyto úkony prováděl, tedy příslušné krajské ředitelství policie, které je již v žalobě uvedeno jako žalovaný. Krajské ředitelství policie bylo příslušné vyhodnotit, zda a v jakém rozsahu záznamy osobních údajů pořídí, a mělo ve své dispozici, jakou formou a za jakých okolností byly záznamy osobních údajů pořízeny, včetně například toho, zda by mohlo být přikročeno k překonání případného odporu dotčené osoby. Právní prostředek ochrany či nápravy ve vztahu k těmto úkonům neposkytuje § 29 zákona o zpracování osobních údajů

pokračování

ani jiné ustanovení tohoto zákona, zákon o policii ani jiný právní předpis, jak ostatně plyne ze shora citovaného rozsudku NSS č. j. 7 As 172/2022-198.

[21] Směřuje-li zásahová žaloba nejen proti samotnému provedení identifikačních úkonů, ale též k odstranění důsledků takového zásahu (tj. má zápůřčí povahu), jde o zásah s trvajícím důsledkem (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 2. 2025, č. j. 5 As 200/2024-35, č. 4672/2025 Sb. NSS, a již zmíněné rozsudky NSS č. j. 7 As 172/2022-198 a č. j. 5 As 163/2022-83). Je-li tomu tak, může se soud zabývat přímo na základě zásahové žaloby i bezprostředně souvisejícím uchováváním identifikačních údajů, aniž by žalobce musel samostatně postupovat cestou žádosti o výmaz uchovávaných osobních údajů (žalobci však na druhé straně ani nic nebrání využít vedle toho i právní nástroje, jež mohou směřovat k výmazu). Konkrétně se soud bude zabývat důsledky zásahu, shledá-li samotný zásah v užším smyslu (provedení identifikačních úkonů) nezákonným. Věta první § 87 odst. 2 s. ř. s. totiž soudu ukládá též hodnotit jeho trvalý důsledek. Jedním z nich bude nepochybně právě uchovávání takto (v rozporu se zákonem) získaných identifikačních údajů jako potenciálních „plodů otráveného stromu“ (s výjimkou situací, kdy by se uchovávání takovýchto „plodů“ stalo zákonným v důsledku okolností, které nastaly nebo vyšly najevo po získání údajů – viz bod 33 již zmíněného rozsudku č. j. 5 As 163/2022-83).

[22] Možnost projednat věc jako jeden celek, tedy včetně otázky uchovávání získaných identifikačních údajů a jejich případné likvidace, přitom výše citovaná judikatura připustila nejen ve vztahu k situaci, kdy uchovávání získaných identifikačních údajů dotčené osoby provádí tentýž správní orgán, jemuž je přičitatelné provedení identifikačních úkonů, ale i tehdy, pokud se jedná o různé správní orgány. Důvodem je především zajištění účinné možnosti nápravy na základě zápůřčí zásahové žaloby. Jednání veřejné správy spočívající v provedení identifikačních úkonů je příkladem „jednorázového“ zásahu s potenciálně dlouhodobými důsledky. Jednání veřejné správy, které má být zásahem, je ukončeno dokonáním úkonu spočívajícího v odběru a od tohoto okamžiku začíná běžet objektivní dvouletá lhůta k podání žaloby podle § 84 odst. 1 věty druhé s. ř. s. Spolu s ní však zpravidla začne běžet i subjektivní dvouměsíční lhůta k podání žaloby podle věty první uvedeného odstavce, jelikož ten, kdo je odběru podroben, se o jeho dokonání dozví za běžných okolností (je-li při vědomí a ví-li, čemu je podroben) právě v tento okamžik (neb je u úkonu přítomen jako jeho „objekt“). Zápůřčí zásahová žaloba se v souladu s § 56 odst. 3 s. ř. s. projednává přednostně, v případě žalob proti provedení odběru je tomu zejména proto, aby potenciální důsledky zásahu (uchovávání identifikačních údajů policií) trvaly co nejkratší dobu.

[23] V případě zásahové žaloby směřující nejen proti provedení identifikačních úkonů, ale též k odstranění důsledků takového zásahu tedy není následná ochrana v řízení před správními soudy podmíněna podáním žádosti o výmaz uchovávaných osobních údajů dle § 29 odst. 2 zákona o zpracování osobních údajů.

[24] Lze shrnout, že městský soud nerozhodl v souladu se zákonem, pokud nyní žalobu stěžovatelky odmítl proto, že nevyužila právní prostředky ochrany podle § 85 s. ř. s. V případě jednání veřejné správy, proti němuž stěžovatelka brojila (že dne 11. 11. 2019 při výslechu v budově Obvodního ředitelství Policie Praha I byla proti své vůli

vyfotografována, byly jí odebrány otisky prstů a proveden bukální stěr ke zjištění profilu DNA, přičemž žádný z těchto úkonů neměl vztah k údajnému trestnému činu), neměla stěžovatelka k dispozici právní prostředek ochrany či nápravy v podobě žádosti podle § 29 zákona o zpracování osobních údajů. Její žaloba proto nemohla být odmítnuta podle § 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 85 s. ř. s., neboť žalobkyně neměla k dispozici žádné právní prostředky ochrany nebo nápravy, které by mohla, a tedy i byla povinna před podáním zápůřčí zásahové žaloby vyčerpat.

IV. Závěr a náklady řízení

[25] Nejvyšší správní soud ze shora uvedených důvodů shledal kasační stížnost důvodnou, a proto usnesení městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první s. ř. s.), v němž bude vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

Další postup městského soudu při případném věcném projednání žaloby

[26] Městský soud v dalším řízení projedná žalobu stěžovatelky věcně (ledaže by se objevily jiné než nyní posuzované důvody její věcné neprojednatelnosti), přičemž pro případné posouzení důvodnosti žaloby neopomene zohlednit dostupnou judikaturu, včetně té, která přibyla po zodpovězení předběžné otázky položené NSS ve věci sp. zn. 7 As 172/2022. Soudní dvůr o ní rozhodl rozsudkem ze dne 20. 11. 2025, *Policejní prezidium (Shromažďování biometrických a genetických údajů)*, C-57/23. Jak totiž uvedl Soudní dvůr ve zmíněném rozsudku, „pokud jde o shromažďování, uchovávání a výmaz biometrických a genetických údajů, musí být pojem „právo členského státu“ ve smyslu těchto článků chápán tak, že se vztahuje na obecně závazný předpis, který stanoví minimální podmínky shromažďování, uchovávání a výmazu takových údajů, jak je vykládán judikaturou vnitrostátních soudů, za předpokladu, že je tato judikatura dostupná a dostatečně předvídatelná.“ (zvýraznění přidal nyní druhý senát)

[27] Obecné zásady pro shromažďování osobních údajů osob obviněných z úmyslných trestných činů Soudní dvůr dále shrnul v nedávném rozsudku ze dne 19. 3. 2026, *HW*, C-371/24. V jeho bodě 36 uvedl, že „(...) vnitrostátní právní předpisy, které stanoví systematické shromažďování biometrických a genetických údajů každého obviněného z úmyslného trestného činu stíhaného z úřední povinnosti za účelem jejich registrace, ale **nestanoví povinnost příslušného orgánu určit a prokázat, zda je toto shromažďování zcela nezbytné k dosažení specifických a konkrétních sledovaných účelů a zda těchto účelů nelze dosáhnout opatřeními, která představují méně závažný zásah do práv a svobod subjektu údajů, jsou v rozporu s touto podmínkou „naprosté nezbytnosti“** ve smyslu článku 10 směrnice 2016/680, jelikož takové právní předpisy mohou vést k nediferencovanému a generalizovanému shromažďování biometrických a genetických údajů většiny obviněných [v tomto smyslu viz zejména rozsudky ze dne 30. ledna 2024, *Direktor na Glavna direkcija Nacionalna policia pri MVR – Sofia*, C-118/22, EU:C:2024:97, bod 64, a ze dne 20. listopadu 2025, *Policejní prezidium (Uchovávání biometrických a genetických údajů)*, C-57/23, EU:C:2025:905, bod 88 a citovaná judikatura]“. V bodě 74 pak dodal, že „povinnost příslušného orgánu **odůvodnit, že je shromažďování biometrických údajů „zcela nezbytné“** ve smyslu článku 10 směrnice 2016/680, **nelze, jak uvedl generální advokát v bodě 81 svého stanoviska, považovat za nepřiměřenou zátěž pro tento orgán, jelikož jak vyplývá zejména**

pokračování

z bodu 36 tohoto rozsudku, toto shromažďování nesmí mít v žádném případě systematickou povahu, pokud jde o osoby, ve vztahu k nimž jedna nebo více skutečností zakládají důvodné podezření, že spáchaly nebo se pokusily spáchat trestný čin“. (zvýraznění přidal nyní druhý senát)

[28] Pro věcné posouzení mohou být relevantní zejména rozsudky NSS zmíněné již výše (č. j. 5 As 200/2024-35, č. j. 7 As 172/2022-198 a č. j. 5 As 163/2022-83) a dále zejména rozsudky ze dne 16. 3. 2026, č. j. 2 As 24/2024-27, ze dne 15. 12. 2025, č. j. 5 As 327/2022-48, ze dne 30. 1. 2026, č. j. 5 As 161/2022-30, ze dne 13. 5. 2026, č. j. 6 As 14/2026-43, či ze dne 14. 5. 2026, č. j. 7 As 68/2024-63).

[29] Z judikatury NSS plyne, že smyslem získání osobních údajů za účelem budoucí identifikace je potírání trestné činnosti skrze možnost orgánů činných v trestním řízení v budoucnu identifikovat a usvědčit možné pachatele trestných činů díky databázím. Slouží tak generální prevenci a veřejnému zájmu na odhalování trestné činnosti (např. rozsudky NSS ze dne 13. 12. 2017, č. j. 1 As 13/2017-93, bod 29, ze dne 17. 5. 2022, č. j. 9 As 124/2018-46, bod 30, či ze dne 18. 5. 2022, č. j. 5 As 254/2019-49, bod 15). Vedení databází s identifikačními údaji pak jistě souvisí s reálnou možností odhalit a usvědčit pachatele z trestné činnosti, ať již spáchané v minulosti či jako recidivu (k tomu rozsudek NSS ze dne 30. 4. 2014, č. j. 4 As 168/2013-40). Ustanovení § 65 odst. 1 zákona o policii tedy stanoví případy, v nichž musí jednotlivec počítat s eventualitou, že budou jeho osobní údaje zpracovány pro účely budoucí identifikace, zejména v případě obvinění či výkonu trestu odnětí svobody za spáchání úmyslného trestného činu (nebo v případě osob, jimž bylo uloženo ochranné léčení). V takových případech je tedy zásah do práva na informační sebeurčení myslitelný a legitimní, musí ale být i nezbytný, a to s ohledem na konkrétní skutkové okolnosti posuzovaného případu. Judikatura NSS pak konkretizuje hlediska, která je třeba v individuálních případech zvažovat (viz rozsudek č. j. 5 As 327/2022-48, body 31 a 32).

[30] Policie může k provedení identifikačních úkonů přistoupit pouze v případech, které jsou nezbytné pro plnění jejích úkolů (starší judikatura k § 42e odst. 1 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, je fakticky použitelná i pro nyní posuzovanou věc, neboť znění uvedeného ustanovení je podobné znění § 65 odst. 1 zákona o policii). Nestačí, aby byly naplněny formální znaky citovaného zákonného ustanovení (zde obvinění ze spáchání úmyslného trestného činu), je rovněž třeba zvážit proporcionalitu potenciálního zásahu do práva na informační sebeurčení dotčené osoby, a to s ohledem na specifické okolnosti každého jednotlivého případu (již zmíněný rozsudek č. j. 1 As 13/2017-93, bod 33, rozsudek ze dne 19. 4. 2018, č. j. 3 As 335/2017-33, bod 23, již zmíněný rozsudek č. j. 9 As 124/2018-46, bod 25, rozsudek ze dne 30. 5. 2022, č. j. 4 As 27/2018-55, bod 34, či z pozdější doby rozsudek ze dne 15. 6. 2023, č. j. 2 As 252/2021-25, bod 17, nebo již zmíněný rozsudek č. j. 5 As 327/2022-48, bod 24). Faktory, které je třeba zvážit při provádění testu proporcionality, jsou dosavadní trestná činnost žalobce, typová i individuální závažnost této trestné činnosti a její povaha, doba od jejího spáchání, osobnost a věk pachatele, riziko recidivy, a tzv. síla podezření (viz blíže rozsudek č. j. 5 As 254/2019-49, body 17 a 18). K poslednímu faktoru lze doplnit, že zájem na provedení identifikačních úkonů bude většinou silnější, byla-li již dotčená osoba ze spáchání trestného činu shledána vinnou nežli v případě pouhého obvinění.

[31] Obdobná kritéria považuje při hodnocení, zda je zpracování osobních údajů (zcela) nezbytné, za podstatná též judikatura Soudního dvora (srov. bod 84 rozsudku ve věci C-57/23 či bod 132 rozsudku ze dne 26. 1. 2023, *Ministerstvo na vatrešnite raboty*, C-205/21). I ona požaduje rozlišovat mezi jednotlivými subjekty osobních údajů tak, aby nedocházelo k nediferencovanému a generalizovanému shromažďování biometrických a genetických údajů většiny *obviněných*. Při aplikaci vnitrostátní právní úpravy je tudíž třeba posoudit naprostou nezbytnost shromažďování biometrických a genetických údajů se zohledněním všech relevantních skutečností, jako jsou zejména povaha a závažnost údajného trestného činu, pro který je sděleno obvinění, konkrétní okolnosti tohoto trestného činu, případná souvislost uvedeného trestného činu s jinými probíhajícími řízeními předcházejícími soudnímu řízení anebo individuální profil dotčené osoby.

[32] Není od věci uvést, že v rámci typicky hospodářských či jiných nenásilných trestných činů spáchaných do té doby netrestanými osobami bude zpravidla obtížné dovodit přiměřenost odběru na základě výše uvedených kritérií (např. rozsudky NSS ze dne 18. 5. 2022, č. j. 5 As 254/2019-49 a č. j. 5 As 241/2019-46 a nejnověji i č. j. 7 As 68/2024-63; srov. nicméně i možnost odlišného náhledu v rozsudku ze dne 30. 5. 2022, č. j. 4 As 27/2018-55).

Vyjasnění otázky žalovaného (žalovaných)

[33] Před případným věcným projednáním žaloby bude třeba vyjasnit otázku žalovaného, přesněji žalovaných. Určení žalovaného nemusí být zejména tehdy, má-li jednání veřejné správy komplexnější povahu, jednoduché. Tato složitost přitom nesmí vytvářet bariéry soudní ochraně (viz usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 12. 2014, č. j. Nad 224/2014-53, č. 3196/2015 Sb. NSS).

[34] Je proto na městském soudu, aby na základě tvrzení stěžovatelky, eventuálně doplněného na výzvu soudu, a s přihlédnutím k dalším informacím, které má soud případně k dispozici, po právní stránce posoudil, kterému správnímu orgánu je s ohledem na tato tvrzení přičitatelné jednání, jež má být podle stěžovatelky nezákonným zásahem. To znamená, že je třeba postavit najisto nejen jednání veřejné správy, které je předmětem žaloby (jeho obsah, rozsah, důsledky aj.) a určit, vůči které takové součásti komplexní entity, již se veřejná správa vůči jednotlivci jeví (viz bod 28 usnesení rozšířeného senátu), má soud vyslovit nezákonnost zásahu, ale i posoudit a určit, které konkrétní součásti veřejné správy má soud vykonatelným způsobem uložit, aby ustala v zásahu, trvá-li, vyvarovala se jeho opakování a případně odstranila jeho důsledky. Jsou-li jednání a jeho následky přičitatelné různým součástem veřejné správy a stěžovatelka označila pouze některé z nich, upozorní ji soud na tuto skutečnost a vyzve ji, aby případně reagovala úpravou označení žalovaného či žalovaných. Následný postup městského soudu se bude odvíjet od reakce stěžovatelky na uvedenou výzvu.

[35] Ve věci stěžovatelky je předběžně patrné, že zásah v užším smyslu je nejspíše přičitatelný nynějšímu žalovanému (PČR, Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy) jako orgánu, který provedl identifikační úkony. Důsledky zásahu a jejich přetrvávání by však mohly být přičitatelné jinému útvaru policie (PČR, Policejní prezidium) jako tomu, kdo

pokračování

osobní údaje získané identifikačními úkony spravuje. Není však věcí NSS, aby nyní tuto otázku autoritativně posoudil; pouze městskému soudu ukládá se jí zabývat a své případné závěry přezkoumatelně odůvodnit.

Náklady řízení

[36] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. května 2026

Karel Šimka
předseda

senátu